

PO VOLITVAH 27. IN 28. MAJA

Prodorna zmaga Slovencev na naši obali**Ljudstvo zrelejše kot voditelji - Independentistični glasovi in Slovenci**

Občinske in pokrajinske volitve so pri kraju in dolžnost Slovencev je, da napravijo politični obračun.

Pozornost vsega našega naroda ravno tako v naših krajih kakor daleč onkraj meje naše domačije je bila v prvi vrsti osredotočena na Devin-Nabrežina. In to je razumljivo!

Italijanski nacionalizem je z bogatimi podporami vseh poveljnih rimskih vlad premišljeno in načrtno naseljeval slovensko obalo s tujci, da bi ti domačine potisnili v manjšino ter se polastili oblasti ob našem morju. Kolonizacija je že tolikanj napredovala, da so mnogi nacionalisti že pri teh volitvah upali na zmago.

Njihove nade so se zdele tem bolj upravičene, ker so se ogroženi Slovenci, namesto da bi pri volitvah enotno in složno nastopili, razcepili v dva nasprotna si tabora. Volitve so bile torej zgodovinskega pomena. Tega se je slovensko prebivalstvo tudi zavedalo, množice so čutile, da gre 27. maja v bistvu za to, ali naj Slovenec ostane še nadalje gospodar v svoji hiši.

To je vzrok, zakaj je tudi velika večina nabrežinskih pristašev Slov. dem. zveze silila voditelje, naj gredo z ostalimi slovenskimi strankami na enotno listo.

ZAVEDNO LJUDSTVO

Da je bilo odvisno od Nabrežincev samih, bi se bilo to tudi zgodilo. Toda v Trstu so bili sklenili drugače.

In kako je ljudstvo odgovorilo tržaškemu voditeljem in njihovim pomagačem v Nabrežini? Za Listo občinske enotnosti, na kateri so bili združeni vsi Slovenci razen Agnelettovih privržencev, je glasovalo 1576 ljudi, za Terčonovo listo pa le 539. Ker so se Italijani v poslednjem trenutku med seboj sprli, so dobili pri volitvah le 849 glasov. Slovenska zmaga je potemtakem popolna.

Ko je naše zavedno ljudstvo zvedelo za izid volitev, veselja ni hotelo biti (kraj). Če bi pri razdelitvi sedežev odločal tako zvani proporcni sistem, bi Terčonovi listi pripadali za njenih 539 glasov štirje občinski svetovalci. To bi odgovarjalo natančno njeni moči. Pri pogajanjih so druge stranke ponujale Slov. dem. zvezi 5 svetovalcev, torej enega več, kot ji po pravici pritiče. Toda Terčon je na ukaz iz Trsta zahteval za svojo skupino začetkoma kar 9 svetovalcev in župana, pozneje se je spustil na 8, nato na 7 in končno pristal pri šestih, od katerih ni več hotel niti za las odnehati.

Ker mu druge skupine niso priznale 2 svetovalcev več, kot mu jih je šlo, je razbil edinstvo Slovencev na naši ogroženi obali.

Te pretirane, nesprejemljive zahteve in ves postopek med pogajanjem dokazuje, da voditelji v Trstu složnega nastopa Slovencev že od vsega početka enostavno niso hoteli.

In kakšne so posledice? Terčonova lista ne bo imela po zakonu niti enega občinskega svetovalca. Agnelettova »trdnjava« v Nabrežini se je zrušila in Slov. dem. zveza je popolnoma izločena iz upravnega življenja na naši obali.

Zelo nam je žal vseh poštenih in sposobnih pristašev te stranke, toda za to, kar se je zgodilo, naj se zahvalijo svojim voditeljem.

EDINO MOŽNO IN PRAVILNO STALIŠČE

Sedaj preidimo na volitve v samem Trstu! Ob nasvete, ki jih je dal Novi list svojim bralcem, so se spotikali ravno tako ljudje z leve kot z desne. Kaj smo torej napisali?

»Najprej — smo rekli — »hočemo z vso močjo poudariti načelo, naj vsak Slovenec glasuje v nedeljo svobodno po svoji vesti. Mi nečemo izvajati na nikogar nobenega pritiska!« Kdo se sme nad tem našim pisanjem spotikati?

V politični in moralni osamljenosti

Sličnega mnenja kot mi so bili tudi voditelji tržaških neodvisnežev. Ko je bila lista »Trst Tržačanom!« dokončno odbita, je njihov predstavnik Karel Tolloy dal na velikem zborovanju na trgu Peruginu svojim pristašem naslednji nasvet: volijo naj strnjeno za stranke, ki so v najodločnejši opoziciji. Ljudem pa, ki jim versko prepričanje brani glasovati za komuniste, je priporočal, naj podprejo vsaj one liste, na katerih je natiskan znak »tržaške helebarde«.

S temi besedami je javno pokazal na Slovensko listo. Toda to mi še vse! Tik pred volitvami so independentisti širili med svoje katoliške pristaše celo posebne letake, v katerih so jih pozivali, naj podprejo namesto demokristjanov Slovensko listo in dajo preferenčne glasove istim kandidatom, kot je pisal Novi list. Agneletta in Simičiča seveda niso priporočali! Kako naj bi podprli Agneletta, ki je zaporedoma glasoval v mestnem svetu za Bartolija, zagrizenega sovražnika Svobodnega ozemlja?

Glasovi trž. neodvisnežev so bili pri teh volitvah silno važni. Šlo je za 25 do 30-tisoč

Niti en slovenski glas — smo nadalje poudarili — ne sme biti oddan »nobeni stranki, ki je bila na vladi ter skupno z Bartolijem pomagala zapostavljati Slovence. Načelno je treba glasovati za liste in osebe, ki so v najostrejši opoziciji zoper krivično protislovensko vladavino v Trstu in na Tržaškem, toda pod pogojem, da so na njih listali tudi narodno zavedni slovenski možje.«

Radi bi videli pravega Slovenca, ki si upa to načelo Novega lista izpodbiti!

Vsak politični otrok je pa tudi vedel, da prenekateri Slovenci zaradi svojega svetovnega naziranja nočejo glasovati za srp in kladivo in da bodo zato oddali svoje glasove Agnelettovi takko imenovani Slovenski listi. Kaj je mogel Novi list svetovati tem rojakom? Edino to, kar je svetoval: »naj ne dajo niti enega preferenčnega glasu niti Josipu Agnelettu niti Teofilu Simičiču«, ker sta oba nasprotna enotnemu nastopu Slovencev v boju za njihov narodni obstanek. Preferenčne glasove — smo rekli — naj dobe oni kandidati na Slovenski listi, o katerih smo vedeli, da priznavajo potrebo po slovenski edinstvi v naših ogroženih krajih. Obenem se je nudila edinstvena prilika, da se naše ljudstvo teh dveh mož osvoboditi.

Hoteli bi vedeti, kaj je bilo napačnega v tem nasvetu Novega lista.

volivcev, ki so ugibali, kako naj porazdele svoje glasove med razne opozicionalne stranke. In res so od njih imele znatne koristi skoro vse opozicionalne liste. Komunisti so pridobili okrog 10.000 glasov, Nennijevi socialisti 7 tisoč, 2 tisoč celo socialni demokrati, skratka vsi razen — Slovenske liste. Od tisočglavih množic slovenskih volivcev liste »Trst Tržačanom« je kljub vsem letakom in pozivom dobila Slov. dem. zveza vsega nekaj borih stotin glasov.

Zakaj? Zaradi tega, ker se je Agneletto s svojo Bartoliju udinjeno politiko v mestnem svetu nepopravljivo zameril vsem pravim Tržačanom ter prišel ob ves ugled med množicami obeh narodnosti. Ljudje niso mnogo razmišljali o preferenčnih glasovih, temveč odrekli svojo podporo Slovenski listi samo zaradi tega, ker je bil njen nosilec — Josip Agneletto.

To dokazuje, kako so Agneletto in njegovi zavezniki ostali politično in moralno osamljeni ravno tako med Slovenci kot sploh med domačim prebivalstvom. Nekoliko prezirne

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

NOVE VOLITVE?

Včeraj so postali znani izidi občinskih volitev v Trstu. Bartolijeva Kršč. demokracija je še vedno najmočnejša stranka, a je padla od 59.133 glasov v l. 1952 na 56.912. Močno so pa poskočili glasovi v korist komunistov. Od 30.978 volivcev so prišli na 40.699. Teh 10.000 novih glasov so dobili od volivcev prepovedane liste »Trst Tržačanom«. Ti so se hoteli s tem »maščevati« zaradi krivice, ki jim je bila storjena.

Zelo so se okrepili tudi misini ali fašisti. L. 1952 so zbrali 20.570 glasov, letos so jih pa dobili 26.889, torej 6 tisoč več, ter tako postali za komunisti tretja najmočnejša stranka v Trstu.

Razmeroma še bolj so pa narasli glasovi Nennijeve »Socialistične stranke U. P.« Od 2.609 volivcev l. 1952 je poskočila kar na 9.603, njihovo število se je torej več ko potrojilo.

Tudi ta stranka je dobila precej glasov od razočaranih independentistov z liste »Trst Tržačanom!« Skupaj s komunisti so Nennijevci zbrali 50.302 glasov, torej le okrog šest tisoč manj kot vladajoča Kršč. demokracija.

Saragatovi socialni demokratje so tudi napredovali, in sicer od 10.445 na 12.489. Če bi se priključili ostalim strankam opozicije, bi lahko skupaj z njimi zavladali v tržaški občini.

Toda to je popolnoma izključeno, ker se saragatovci skupno z demokristjani v rimski vladi in se morajo enako ravnati tudi v Trstu. V tržaški mestni hiši se bodo povežale iste stranke kakor v Rimu.

Razmerje sil je pa pri nas po teh volitvah takko, da je skoro nemogoče sestaviti občinski odbor, ki bi prevzel upravo mesta.

To javno priznava tudi sam Bartoli. Vladne stranke so dosegle l. 1952 skupno 46.79 odstotkov vseh glasov, danes jih imajo pa le 44.11 odstotkov. Tedaj so imele v mestnem svetu od 60 svetovalcev kar 40, po novem zakonu so jih pa sedaj dobile samo 27, torej manj ko polovico.

Kako naj izvolijo odbor, ki naj upravlja mesto? Ni izključeno — piše Il Piccolo — da bo dr. Palamara imenoval na občini vladnega komisarja ter »da bodo jeseni ali morda že konec poletja razpisane nove volitve.«

IZIDI V REPUBLIKI

Občinske in pokrajinske volitve v italijanski republiki niso povzročile velikih političnih sprememb.

Vladajoča Kršč. demokracija je ohranila dosedanja moč in izgubila le nekatere važnejše občine. Saragatovi socialni demokratje so znatno napredovali, še bolj pa Nennijevi socialisti. Liberalci so kljub razkolu v svojih vrstah ohranili svoje postojanke in glasove. Ravno tako so volivci obnovili zaupanje republikancem.

Nazadovali so fašisti in monarhisti in prav tako komunisti. Komunistični glasovi so pa šli skoro izključno v korist Nenniju, ki je ostal zvest zaveznik Palmira Togliattija. Glasovi so se torej preselili iz enega žepa v drugi. Razmerje sil je ostalo v državi bistveno nespremenjeno.

TRŽAŠKI POKRAJINSKI SVET

Tržaški pokrajinski zbor bo sestavljen iz 24 poslancev. Na podlagi volilnih izidov bo v njem sedelo 11 demokristjanov, 8 komunistov, 2 misina ali fašista, 1 socialni demokrat, 1 republikanec in 1 monarhist.

Med poslanci sta dva Slovence: Marij Grbec in Karel Šiškovič.

Oba sta bila na komunistični listi, vendar je Marij Grbec, tajnik Zveze malih posestnikov, nastopil na listi kot neodvisen, to je kot nekommunistični kandidat.

TITOVO FOTOVANJE V RUSIJO

Jutri, 2. junija, odpotuje maršal Tito v Moskvo, da vrne obisk, ki so ga lani sovjetski voditelji naredili Beogradu.

Svet se sprašuje, kakšne bodo posledice večtedenskega Titovega bivanja v Rusiji. Ali se bo komunistična Jugoslavija vrnila v odvisnost Kremlja?

Edvard Kardelj je izjavil te dni zastopniku angleškega radia, da se to ne bo zgodilo. Jugoslavija bo sicer zboljšala svoje odnose s Sovjetsko zvezo, a ostala neodvisna, svoje politike ne misli spreminjati.

»Če je tostran železne zavese kak politik spreten in prebrisan« — piše Il Corriere della Sera — »je to prav gotovo Tito. Že sedem let jadra med obema taboroma in prejema pomoč zdaj od enega, zdaj od drugega ali od obeh hkratu. Sedaj bi rad stopil na čelo sklopa nevtralnih držav, v katerega bi rad vključil tudi Abd En-Nasserja in večino arabskih dežel.«

TOGLIATTI V BEOGRADU

V nedeljo je počil glas, da je voditelj Italijanske komunistične stranke Palmiro Togliatti prišel iznenada v Trst, kosil z Vidaliem in Bernetičevom v neki kraški vasi in krenil nato z avtomobilom v Jugoslavijo.

V Beogradu je imel več sestankov z maršalom Titom, Kandeljem, Rankovičem in drugimi vodilnimi ljudmi. Borba, ki jo je vodila Sovjetska zveza proti Jugoslaviji — je izjavil — »je bila krivična.« Jugoslovani — je dodal — morajo pa razumeti, da so se italijanski komunisti nahajali tedaj v težkem položaju. »Sovjetska zveza je uživala velik ugled« in treba se je bilo držati discipline.

Kakor vsi ostali komunistični voditelji v Evropi se je tudi Togliatti opravičil Titu in se z njim pomiril.

EISENHOWERJEV GOVOR

Predsednik Združenih držav je imel pretekli teden na univerzi v Waco predavanje o svetovno-političnem položaju.

Ena najznačilnejših potez naše dobe — je dejal — je borbeni nacionalizem temnopolnih narodov. Amerika je tem ljudstvom, ki se boje za svobodo in neodvisnost, iz srca naklonjena.

Drugo važno vprašanje pa je, kako tesneje povezati dežele zapadne demokracije. »Najvišji sen zahodnega človeštva« — je rekel Eisenhower — »so Združene države Evrope.« Preden se te ustanove, bo pa preteklo še mnogo časa. Biti moramo potpežljivi. Toda kar se danes snuje v Evropi, je kljub vsemu pomemben korak na poti k uresničenju tega ideala.

Truditi se moramo, da bodo svobodni narodi čedalje živahnje sodelovali v gospodarstvu in politiki, pri čemer naj velja načelo, da morajo »močnejši pomagati šibkejšim.«

Zato je pa potrebno ustvariti šele pogoje. Vse je odvisno od ljudi, od njihove vzgoje in miselnosti. Kako je navsezadnje res vse odvisno od svobodne volje ljudi, so doživeli komunisti, ki se jim kljub dolgi diktaturi ni posrečilo »zatrei verskega, moralnega in duhovnega življenja« ljudstev.

Ameriškim vseučiliščem — je izjavil Eisenhower — se tu odpirajo važne vzgojne naloge. V zaostalih deželah naj Amerika ustanavlja razne višje šole in kulturne zavode. Toda te šole ne smejo služiti »amerikanizaciji« drugih narodov. Učni in vzgojni program naj določijo prizadete dežele same, one naj le goje lastno narodno kulturo in Amerika jih mora pri tem še podpirati. Skupnosti zapadnega sveta ni mogoče uresničiti — je rekel Eisenhower — samo z večjo množino jekla in bombnikov.

NEVARNA SVOBODA

Severnoafriška kolonija Maroko je postala, kakor smo pisali, neodvisna pod sultanom Mohamedom V.

Vse pa kaže, da je nenadna svoboda spravila zaostalo deželo v zelo težak položaj. V Maroku so danes kar 3 vojske: francoska, ki mora še skrbeti za varnost države na zunanji, nova armada, ki jo ustvarja sultan, in tako zvana »narodno osvobodilna vojska« upornikov.

Težko je razumeti, koga naj ta armada osvobaja in komu naj se upira, če je Francija že priznala državno samostojnost Maroka.

»Narodnoosvobodilna vojska« se danes dejansko upira domačemu sultanu, kajti poglavarji posameznih plemen, ki so uporniško vojsko postavili na noge, nočejo sedaj razpustiti svojih oboroženih edinic ali jih podrediti vladarju Maroka, temveč si ohraniti lastne oborožene sile ter jih po svoji volji uporabljati.

S pomočjo svoje vojske so se kljub sultanovi prepovedi najprej krvavo maščevali nad svojimi političnimi nasprotniki, nato pa pošiljali oddelke čez slabo zastraženo mejo v sosedno Alžerijo podpirati upornike zoper Francijo.

Kaj naj Mohamed V. naredi? V državi ne more trpeti 2 armad. Ali naj pošlje na pomoč Francoze proti lastnim rojakom ter se s tem zameri mohamedanskim množicam? Iz tega vidimo, da se svoboda lahko prevrže v pravo zmešnjavo, če ljudstvo ni politično zrelo.

JUŽNI TIROL

Nemška manjšina na južnem Tirolskem je šla v volitve pod znakom planike in na vsej črti zmagala. V 106 občinah ozemlja je od 1715 svetovalcev dobila 1431. Italijanski priseljenci, raztreseni po deželi, so seveda tudi dobili svoje predstavnike, vendar so demokristjani od l. 1952 nazadovali od 181 svetovalcev na 160. Ostale sedeže so dobile druge laške stranke. V Brixenu so nastopili s posebno listo Beli stolp razkolniki, ki so se odcepili od nemške narodne skupnosti, a kljub podpori vlade in italijanskih nacionalistov dobili le 5 sedežev. Ves narod gleda na odpadnike z zaničevanjem.

NOVI LIST V VSAKO SLOVENSKO HIŠO

NOVICE

SESTAVA MESTNEGA SVETA

V tržaškem občinskem svetu bodo poedine stranke imele naslednje število zastopnikov: demokristjani 20, komunisti 14, fašisti 9, Saragatovi socialni demokrati 4, Nennijevi socialisti 3, republikanci 2, Men 2, monarhisti 2, italijanski liberalci 1.

Neodvisna socialistična zveza (Dekleva) 2, Slovenska lista pa 1.

USLUŽEN KANDIDAT

Občina Enna na Siciliji je imela na neki majhni listi zelo iznajdljivega kandidata. Ker so morali volivci na poti do volišča preostri narasli potok, se je mož postavil ob breg s kupom gumijastih škornjev. Vsakomur, ki je nameraval zanj glasovati, je posodil škornje, da je mogel čez vodo, na oni strani je pa čakal tovornik ter potegnil ljudi na volišče. Nasprotniki so se pa morali zmočiti do kože ali se vrniti domov.

TIK PRED SMRTJO

Tržačan Anton Fonda se je hotel v nedeljo za vsako ceno udeležiti volitev, čeprav je ležal težko bolan v kirurškem oddelku tukajšnje bolnišnice. Ob 11. uri in 10 minut je oddal svoj glas, toda ko so ga pripeljali nazaj, mu je postalo slabo in 58-letni mož je ob 2. uri popoldne umrl.

ZEMLJA SE POGREZA

V kraju Montecompatri v okolici Rima se je iznenada z zamolklim bobnenjem odprla zemlja in požrla veliko kmeto hišo. Vse naselje je prišlo v nevarnost, da se vdere v zemljo. Inženirji so mnenja, da so tega krivi dolgi hodniki, katere so stari Rimljani pred več kot 2000 leti zgradili globoko pod zemljo ter jih uporabljali kot skladišča.

Prodorna zmaga Slovencev na naši obali

Nadaljevanje s 1. strani

naklonjenosti lahko najdejo kvečjemu pri Bartoliju in drugih nasprotnikih edinosti in sloge slovenskega ljudstva.

Vse kaže, da pod takim vodstvom in s tako političko Slovenska lista tudi v bodoče ne bo dosegla nikakih uspehov, pa čeprav bi premajala preferenčne glasove tujega izvora, kakor se je zgodilo preteklo nedeljo.

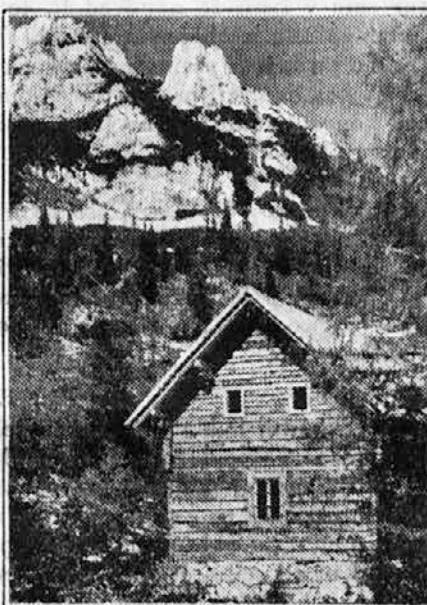
VNETI DAVKOPLAČEVALCI

V blagajni finančnega ministrstva Združenih držav leži velika vsota 300 milijonov dolarjev, s katero ne vedo kaj bi. To je denar, ki so ga nekateri davkoplačevalci preveč nakazali državi. Ministrstvo je pozvalo vnete plačnike, naj prijavijo svoje terjatve in dvignejo denar, a ljudje so brezbržni in nemarni in tako čakajo milijoni zama na lastnike. Mora se jim že dobro goditi, da plačujejo več davkov, kot bi morali.

GROZEN KONEC

Zelo redko se pripeti, da divje zveri v cirkusu napadejo svoje krotilce. To se je pretekli teden zgodilo na Francoskem v mestu Bordeaux. Med predstavo je mlad lev iznenada planil krotilecu Velčeku na vrat in mu zlomil tilnik.

Občinstvo je v groznem strahu bežalo na prosto in v velikanski gneči pomendralo več ljudi.

PLANINSKA KOCA NA ZELENICI

PETDESETLETNICA

Pred kratkim je obhajal 50-letnico rojstva stroj za »kavo expresso.« Izumil ga je Luigi Bezzeri in prvič izložil na svetovni razstavi v Milanu. V začetku se je stroj imenoval bomba, ker je imel obliko krogle in pihal iz sebe paro kot kaka lokomotiva in ker se je, če so ga preveč kurili, večkrat razpočil, tako da so gostje leteli prestrašeni na ulico.

Stroj so pozneje izpopolnili, kava expresso se je priljubila in l. 1909 so že vsak dan prodali po enega. Danes se širi po vsem svetu.

VOLILNA VNEMA

V teku volilne borbe je bilo v Trstu 1500 shodov. Prebivalstvu je razlagalo svoje programe okrog 700 kandidatov in drugih govornikov. Nekaj napovedanih shodov sploh ni bilo ker ni prišel na zborovanje noben poslušalec.

NA JUŽNO CELINO!

V »mednarodnem geofizičnem letu«, ki bo trajalo od srede prihodnjega leta do konca 1958, bodo znanstveniki 50 narodov složno proučevali vse naravne pojave na tem delu naše zemlje. Predvsem gre za podnebje, magnetizem, severni sij, kozmične žarke, potrese, ledenike, težnost, za zračne plasti in druga geofizična vprašanja. Za te znanstvene odprave bodo potrošili 125 milijard lir; vsekakor bo ta denar boljše naložen, kot če bi ga zapravili za topove.

Italija je tudi izbrala odbor enajstih znanstvenikov, ki pripravljajo načrt za skupno znanstveno delo celega sveta. Osrednjo pažnjo bodo italijanski znanstveniki posvetili sončnim pegam.

Največje breme so pa sprejele Združene države, ki v sklopu znanstvenega leta organizirajo podrobno raziskovanje Antarktike, to je celine okoli južnega tečaja. Ta je po zadnjih računih velika za skoraj poldrugo Evropo, 14 milijonov kvadratnih kilometrov. Leži pod skoro 2000 metrov debelim ledenim pokrovom. Iz njega štrlijo gorske vrste do 4600 metrov višine. Tečaj sam leži na 3000 metrov visoki ledeni puščavi.

Vprašal bo kdo, kakšen praktičen pomen pa ima — razen zgolj znanstvenega —, raziskovati deželo, ki je vsa pod ledom? Na vprašanje odgovarja najznamenitejši raziskovalec ledenih krajev ameriški admiral Richard Byrd, ki pripravlja sedaj že deveto odpravo. Antarktika je najbogatejša dežela premoga in zlasti dragocenega urana. Rude bodo lahko kopali, ko bodo z atomsko bombo razbili ledeni oklep. Je pa še nekaj drugega, kar je važno za človeštvo. Zrak tam doli je čist in brez vsakih mikrobov, tako da nobena stvar ne zarjavi in se leta in leta noben živež ne pokvari. Zato predlagajo učenjaki, naj bi Antarktika postala velikanski hladilnik in splošno skladišče človeštva. Vse odvečne pridelke naj bi spravljali tja in jih v letih lakote in vojn nepokvarjene uporabljali.

Že leta 1946-47 je Amerika poslala na južni tečaj veliko, že četrto odpravo 4200 mož. Bila je opremljena z letali in helikopterji in z vsemi sodobnimi pomočki. Sledile so še tri odprave, ki so preiskovale zemeljske plasti in vremenske spremembe. Prihodnja odprava bo pa pravi naskok na južno zemljinno. Več tisoč mož in znanstvenikov, celo brodovje letal in ladij bo več let preiskovalo ledeno pokrajino. Postavili bodo cela mesta, ogrevana s toplim zrakom, in proučevali, ali bi se dala dežela vsaj ob morju stalno naseliti. V notranjosti bodo pa zgradili mnogo znanstvenih opazovališč. Ena takih postaj bo na samem tečaju, kjer bo 15 znanstvenikov opazovalo prirodne spremembe.

Razen Amerike bo še devet drugih držav poslalo velike odprave na jug v upanju, da se bodo nekoč lahko polastile prirodnih zakladov in obširnih novih ozemelj. Za znanstveno vnemo se skriva torej tudi pohlep po dobičku in oblasti.

Z NAKUPOM DOBREGA BLAGA PRIHRANITE DENAR!

Prodaja na debelo in na drobno vsakovrstno originalno ANGLEŠKO IN NACIONALNO BLAGO ZA MOŠKE IN ŽENSKO PO NAJNIZJIH CENAH.

Obiščite

Magazin angleškega blaga

Magazzino Stoffe Inglesi

SKLADIŠČE:

Trst - Ul. S. Nicolò 22
Telefon števil. 31-138

Obračajte se na nas osebno ali pismeno.
Prinesite ta oglas, imeli boste poseben popust.

Dopisi v Tržaškem

Prepričljiva zmaga slovenske narodne zavesti

Vsi prebivalci devinsko-nabrežinske občine so v nedeljo in ponedeljek nestržno pričakovali izid občinskih volitev. Ko se je v ponedeljek začelo štetje glasov, se je pred posameznimi volilnimi sedeži začela zbirati množica volivcev, ki je z največjo pozornostjo sledila delu volilne komisije.

V večernih urah so začeli prihajati na zbirno središče v Nabrežini izidi manjših volilnih sedežev in smo z zadoščenjem ugotavljali, da je Lista občinske enotnosti povsod na čelu in da vodi z veliko razliko pred dvema ostalima listama. Okrog 22. ure so bili znani že izidi 7 volilnih sedežev, ki so jasno kazali, da je zmaga enotne liste zagotovljena. Ker so manjkali podatki iz volilnega sedeža v Devinu, ki je bil eden najmočnejših na vsem Tržaškem ozemlju, se je vsa pozornost obrnila v to vas.

Ir končno se je v torek ob 3. uri zjutraj zaključilo štetje glasov tudi na tem sedežu, ki je končno zapečatilo popolno zmago Liste občinske enotnosti. Kljub pozni uri se je vesela vest z bliskovito naglico razširila po vseh vaseh devinsko-nabrežinske občine in tedaj se je ljudi polastilo tako veselje, kakršno je možno le v izrednih trenutkih.

Volitve so nedvomno pokazale, da naše ljudstvo želi enoten nastop, ko je treba bra-

niti najvišje narodne koristi in sam obstoj.

Izid občinskih volitev je naslednji:
Lista občinske enotnosti: 1576 glasov
Italijanska lista Torre: 849 glasov
Slovenska lista: 536 glasov

Marsikdo se bo čudil, kako da je italijanska lista dobila samo 850 glasov, medtem ko so italijanske stranke na pokrajinskih volitvah prejele skupno 1.164 glasov. Vse kaže, da so Italijani med seboj hudo spiti, saj so oddali veliko praznih glasovnic in nekateri ponekod po vsej verjetnosti celo glasovali za *Terčono-vo listo*. Če namreč seštejemo veljavne glasove, ugotovimo da manjka več kot 300 italijanskih glasov, ki so bili isti dan oddani za laške kandidate za pokrajinski svet.

Kakor smo v listu že napovedali, je SDZ popolnoma zginila iz občinskega sveta, do česar je prišlo po krivdi njenega tržaškega vodstva, ki ni kos današnjim težkim časom, saj je konec koncev izdalo večino lastnih pristašev, do katerih mora vsak pošten človek imeti vse spoštovanje.

Iz ust zastopnikov Slov. kršč. socialne zveze in Skupine neodvisnih Slovencev smo slišali, da so pripravljene odločno braniti koristi tako lastnih pristašev kakor tudi koristi od njihovega vodstva zapuščenih članov in somišljenikov SDZ.

VAŽNA SEJA

V sredo, 30. junija, je bila redna seja Pokrajinskega konzorcija za tehnično in strokovno izobrazbo. Svetovalci so razpravljali o proračunu za leto 1954-55. Ta ustanova je zelo važna, ker skrbi za tehnična sredstva našim strokovnim šolam ter prireja tudi razne izobraževalne strokovne tečaje. Predsednik g. Della Rossa je prečital obširno poročilo o izvršenem delu, nakar je sledila izčrpna razprava.

V konzorciju sta tudi dva zastopnika Slovencev, in sicer novoizvoljeni pokrajinski svetovalec g. Mario Grbec ter ravnatelj dr. Turina. G. Grbec je najprej izrazil svoje veliko začudenje, ker ni bilo v poročilu niti z besedico omenjeno kmetijstvo, čeprav je to važna panoga našega gospodarstva. Poudaril je, da bi moral konzorcij prirejati stalne kmetijske izobraževalne tečaje, za katere kažejo naši kmetovalci veliko zanimanje. Razume se, da se morajo ti tečaji voditi v slovensčini, saj je ogromna večina tukajšnjih kmetov slovenska. Predsednik je obžaloval da se ni nihče zanimal za to važno vprašanje in je predlagal naj g. Grbec ter kmetijski nadzornik dr. Peroo izdelata natančen delovni program, ki ga bo nato upravni odbor potrdil.

Upamo, da bomo kmalu imeli tudi stalne kmetijske izobraževalne tečaje, ki bodo prav gotovo mnogo koristili našim mladim in starejšim kmetovalcem.

SESLJAN

Ustanova za turizem je nedavno tega izpovedala pri Generalnem vladnem komisariatu, da je ta določil 24 milijonov lir za razširitev ceste iz Sosljana k morju. Tudi to pre-

važno delo se sedaj hvala Bogu bliža rešitvi. Bil je zares že skrajni čas, da so oblastva uvidela veliko potrebo, da se ta važna prometna žila uredi tako, kakor odgovarja današnjim prometnim zahtevam. Želeti pa je, da pristojni uradi sedaj čimprej izgotove načrte, da se ne bo zgodilo tako kakor z našo novo šolo, ki še čaka na »odrešenje«.

Dela bi morala iti na dražbo že spomladi, toda do zdaj še vse spi. Kdo bo oblastva prebudil iz spanja? Upamo, da bo nova občinska uprava naredila vse, kar je treba, da se čimprej izvrše vsa tista javna dela, za katera je bil denar že nakazan.

Ceroveci se hudo jezijo, da je pot od vižovske železniške postaje do nekdanjega seslanskega kmeta v obupnem stanju. Menimo, da je potrebno le nekaj tovarnikov gramoza in bi vsa zadeva bila lepo urejena.

REPENTABOR

Tudi v naši mali občini se je bila osira borba med dvema kandidatnima listama. Zmagala je Lista demokratične enotnosti, ki je prejela 196 glasov. Gospodarska lista jih je pa dobila 135. Zanimivo je, da je bilo mnogo praznih glasovnic, kar pomeni, da se ljudje tudi v zadnjem trenutku niso mogli odločiti, komu naj dajo svoj glas.

Upamo, da bo tudi nova občinska uprava koristno in uspešno tolmačila želje in potrebe vseh prebivalcev naše male, a znamenite občine.

ŠOLSKA RAZSTAVA

Učenci in učenke Državnega industrijskega strokovnega tečaja na Opčinah priredijo ob zaključku šolskega leta 1955-56 razstavo svojih izdelkov.

Otvoritev razstave bo v soboto 2. junija ob 10. uri dopoldne. Razstava bo odprta v soboto in nedeljo od 10. do 13. ure in od 15. do 19. ure.

ŠKEDENJ

Iz Škedenja smo prejeli naslednje zanimivo pismo, ki ga objavljamo v celoti:

Spoštovano uredništvo!

Z globoko žalostjo v srcu gledam pred seboj tržaške slovenske časopise, kako nepremišljeno in često celo obrekovalno pišejo o Vašem listu zaradi navodil slovenskim volivcem. Vsa stvar postaja že tragikomična: črni se jezijo, ker niste svetovali črno, beli se jezijo ... ker ste svetovali belo (!!!). Kdaj je kdo kaj takega slišal?

Spoštovani g. urednik! Ne ozirajte se na take in podobne izpade strankarske nestrpnosti. Ne ženite si tega k srcu: vsi pač ne mislimo enako. Držite se trdno smernice, ki ste si jo začetli v začetku z besedami našega velikega vzornika Janeza Evangešista Kypka: »Kar je res in kar je pravično, to mora odsevati iz človeških besedi in dejanj, četudi je ves svet proti temu!«

Nobenega dvorjenja ne levici ne desnici! Z vami je vsak pošten in zaveden Slovenec!

Vem, da odločitev za volitve ni bila lahka. Vem, da se niste odločili z lahkim srcem.

Toda vem in čutim, da je bila Vaša odločitev kljub vsem obrekovanjem pravilna ali vsaj najboljša. Po prepovedi liste »Trst Tržačanom« ni bilo druge pametne izbire.

Samo pomislite, kako bi nekateri stegali na Vas kazalec, če bi bili svetovali srp in klavir!

Ko to pišem, še ne poznam volilnih izidov. V Vaše zadoščenje pa Vam lahko zagotovim, da je v Škedenju ogromna večina bralcev Vašega lista ugodno sprejela Vaš nasvet, posebno še, ker je razumela naš položaj po izključitvi independentistične liste. Prepričan sem, da je tako tudi drugod.

O tej zadevi sem govoril s svojimi škedenjskimi prijatelji, slovenskimi mladinci in mladinkami, ki so z menoj soglašali.

Slovenska mladina iz Škedenja Vam sledi. Ne dajte se premotiti! Oznanjajte še nadalje načela krščanskega socializma tako vztrajno in odločno kot doslej! Poskušajte spoprijateljiti sprte Slovence! Pripravljajte pot združitvi vseh Slovencev, kajti sovražnik se najbolj boji naše enotnosti!

Z narodnim pozdravom

RODOLJUB PIREČNIK

Škedenj, 27. 5. 1950

DOLINA

Po vseh vaseh naše občine so ljudje v ponedeljek popoldne radovedno čakali na dokončni izid občinskih volitev. In končno se je pozno zvečer zvedelo, da je, kakor je bilo pričakovati, odnesla največ glasov Lista demokratične enotnosti (1590) ter si s tem zagotovila 16 mest v občinskem svetu. Ostale štiri svetovalce je dobila Slovenska lista, za katero je glasovalo 446 volivcev. Dve italijanski listi ne dobita nobenega svetovalca.

ZGONIK

Ko se je v ponedeljek zvečer zvedelo za izid občinskih volitev, je bilo naravno, da se je zmagovalcev polotilo veselje, premagancev pa žalost. Največ glasov je prejela Lista demokratične enotnosti (462), ki si je zagotovila 12 svetovalcev v občinskem svetu, medtem ko je Slovenska lista dobila 253 glasov in s tem 3 svetovalce. Upamo, da bo tudi v naših vaseh kmalu zavladala popolna sloga in da se pomirijo duhovi, ki jih je volilna borba čestokrat po nepotrebnem razburkala.

Dopisi iz Goriške

SPLOŠNA STAVKA V GORICI

V torek preteklega tedna so Goričani priredili od 15. do 20. ure splošno stavko.

Gorica je bila ta dan kot mrtva. Od 16. do 19. ure ni vozil niti avtobus. Delali so ie v podgorski predilnici, ker so bili stavko začasno ukinili.

Na protestnem zborovanju je govoril odvetnik dr. Devetag, ki je poudaril, da je treba nemudoma ugodno rešiti prevažna vprašanja železniške povezave s padsko ravnino kakor tudi zveze z novo avtomobilsko cesto Benetke, Palmanova, Trst, Videm, Avstrija.

Govornik je ostro grajal gradnjo nove železnice Zagraj-Sv. Ivan ob Nadiži in novega ronškega letališča.

Končno je obsodil zakonski osnutek, ki hoče odtrgati Tržič in Gradež od goriškega sodišča in ju podrediti tržaškemu. Gre torej za neke ukrepe in načrte, ki ponižujejo Gorico in goriško deželno ter jo moralno in gospodarsko razkrajajo.

Če bi se nekateri od teh načrtov zares uresničili, bi bila Gorica odrezana od vsake pomembnejše prometne žile.

Dr. Devetag je tudi dejal, da je treba prosto cono razširiti na druge trgovske predmete in jo raztegniti na Tržič. Čimprej je tudi treba povezati goriško postajo s svetogorsko v Jugoslaviji.

Napovedanega spreveda, ki naj bi spremljal posebno zastopstvo k prefektu, pa ni bilo. Prefekt je odposlanca sprejel že dan prej.

PODGORA

Upadli smo, da bomo v tej številki lista mogli poročati, da je bil končno dosežen sporazum med delavstvom in upravo naše predilnice, pa to se žal ni zgodilo. Vodstvo sindikatov je pametno storilo, ko je na navet najvišjega predstavnika države na Goriškem prekinilo pretekli teden stavko.

S tem je hotelo omogočiti pogajanja z lastniki predilnice. Toda tudi vneto posredovanje prefekta De Zerbijsa na žalost ni uspelo.

Ravno tako brezplodno je bilo odločno posredovanje goriškega in ronškega župana.

V ponedeljek je Zveza industrijcev, ki jo vodi bivši fašistovski kolovodja inž. Cacese, priobčila pojasnilo, s katerim brani proti vsemu javnemu mnenju stališče predilniške uprave.

V opravičilo, zakaj so proti pogajanjem, ne znajo drugega povedati kot to, da predilniško lastništvo ne more razbiti fronte tekstilnih industrijcev v vsej državi. Ti se namreč ravnokar pogajajo, da se obnovi splošna delovna pogodba po vsej državi.

Zaradi načelnega zavračanja vsakih pogajanj, se je razmerje med lastniki in delavci v preteklem tednu hudo poostrilo. Tako se stavka nadaljuje v velikio škodo delavsva, tovarne in celotnega deželnega gospodarstva, kajti tu gre za eno največjih industrij na Goriškem, ki zaposluje več tisoč delavcev.

Še bolj ogromna je pa moralna škoda. Vedno globlji prepad med delavstvom in podjetjem bi moral obe strani prepričati, da je treba neprijeten in škodljiv spor čimprej poravnati.

PLEŠIVO

V soboto so naši kmetovalci razpravljali o izboljšanju Prevala in o kmečki blagajni. Medsebojni stiki med nami, Krminci in Ju-

goslovani so močno oživelci, odkar smo dobili prepustnice.

Pred kratkim je v bližini naše vasi nehote zašel čez mejo Borlane Bazilij iz Beneške Slovenije. Na poziv graničarjev se je takoj vstavil. Odpeljali so ga v Solkan, a so ga kmalu vrnili italijanskim obmejnim oblastvom pri Rdeči hiši.

ŠTANDREŽ

V ponedeljek preteklega tedna je rešilni tvto Zelenega križa odpeljal v bolnico našega domačina 14-letnega Lucija Paglavca.

Fant je šel obiskat starega očeta, ki živi v Jugoslaviji. Tam je splezal na neko drevo, nesrečno padel ter si poškodoval desno roko. Zdravniki so ugotovili zlom zapestja. Mlademu fantu želimo da čimprej okreva.

Drugi dan pa je obiskala svoje sorodnike v Štandrežu 44-letna Kamila Frank s hčerko Tanjo, ki živita v Solkanu. Ko sta se vračali na kolesu domov, je mati zaradi kamna, ki ji je prišel pod kolo, zgubila ravnotežje ter s hčerko padla s kolesa. Pri nezgodi sta se precej hudo poškodovali, tako da so ju morali prepeljati v bolnico.

Mati bo ozdravela v 10, hčerkica pa v 20 dneh.

Predpreteklo nedeljo so naši nogometasi premagali na domačem igrišču Krmince. Izid je bil 2:1. Štandreška Juventina se na lestvici za deželno prvenstvo dobro drži.

IZ SOVODENJ

V četrtek preteklega tedna je pri nas pričelo obratovati novo delovišče. Zaposlenih bo 30 delavcev, in sicer 2 meseca.

Popravili bodo razne občinske ceste, predvsem na Peči in v Rupih.

IZ DOBERDOBA

V nedeljo je bilo v naši kraški prestolnici zelo živahno. Kmetovalci so si ogledali lepo vrsto razmeščene goveje živine ter razstavo kmetijskega orodja. Moški so radi pokušali kraška vina, drugi so si pa ogledali razstavo knjig.

Ta dan nas je obiskalo tudi precej Goričanov in Tržačanov. O nagrajencih bomo poročali prihodnjč.

Prirediteljem lepih razstav se Doberdobci iz srca zahvaljujemo. Hvaležni smo predvsem našemu županu, saj se je za uspelo prireditve največ potrudil.

ŠOLSKA PRIREDITEV

Slovenske srednje šole v Gorici so tudi letos imele na dvorišču Šolskega doma zaključno prireditev. Kako so ti nastopi naših srednješolcev priljubljeni, je dokazalo veliko število občinstva, ki je obširno dvorišče nartpalo do zadnjega koticika. Med gosti je bil navzoč tudi g. šolski skrbnik.

Najprej so nastopili pevski zbori učiteljsčca, nižje srednje in strokovne šole. Najbolj je učinkovala »Lepo moje ravno polje«, ki jo je oddajala tudi tržaška radio postaja. Sledilo je praznovanje Aškerčeve stoletnice s kratkim nagovorom in dramatiziranim »Mejnikom«, ki pa ni prišel prav do izraza.

Potem so nastopili skupni zbori vseh treh šol. Stotrideset grl se je lepo zlilo v celoto. Tak zbor bi zmogel še več, izvedel bi lahko tudi bolj moderen program. Seveda so težave v tem, da se šolski zbori vsako leto obnavlja-

jo in da imajo dijaki premalo časa za pevske vaje.

Ob koncu so učenci predvajali duhovito Nušičevo šaloigro »Sumljiva oseba.« Glavne vloge so bile prav dobro zasedene. Temeljni smisel komedije, ki hoče osmešiti okostenelost birokracije, se je posrečeno izluščil iz dejanja. Poslušalci so do solz nasmejano živahno pritrjevali.

Prireditev je pokazala, da znajo naši srednješolci poleg strogo šolskega udejstvovanja tudi še kaj drugega pokazati.

Prihodnje leto naj nastopijo s še boljšim programom!

R. B.

ROMANJE

V nedeljo priredi travniška župnija za svoje vernike romanje na Barbano. Vožnja tja in nazaj stane le 350 lir. Prevoz iz Gradeža na otok bo pa moral vsak posebej plačati.

Odhod s Travnika ob 6.30, vrnitev okoli 20. ure.

TOMBOLA NA TRAVNIKU

V nedeljo je bila na Travniku tombola goriškega Zelenega križa, ki doslej ni mogel nabrati dovolj prostovoljnih prispevkov za nakup novega avtomobila. Na tomboli je hotelo do 500 ljudi preizkusiti svojo srečo. Kartele so se prodajale po 50 lir.

Dobitek v znesku 60.000 lir je dobila Neža Čampa, ki pa žal ni igrala zase, marveč za svojo gospodinjo Gironcoli.

Ta ji je odstopila 5000 lir. Činkvino je zadela mati sedmih otrok g. Pintar Valpurga iz Števerjama, in sicer 30.000 lir. Zelencmu križu je od veselja darovala 500 lir. Drugo činkvino 10 tisoč lir pa je dobila neka delavka, ki je zaposlena v podgorski predilnici.

ZASTAVA ZELENEGA KRIŽA

V nedeljo je goriški prošt dr. Soranzo na prefekturi blagoslovil novo zastavo Zelenega križa.

Botra je bila gospa goriškega prefekta. Nekaj slovesnih besed sta ob tej priliki spregovorila prošt Soranzo in goriški župan dr. Bernardis. Zadnji je med drugim tudi omenil, da si bo Zeleni križ morda v kratkem zgradil nov primeren sedež.

SEJA DEŽELNEGA SVETA

Upravni odbor je sklenil, da bo v soboto, 9. junija, izredna seja deželnega sveta.

DAROVI

V spomin svojega rajnega moža daruje g. Marija Biteznik za Sirotišče L 1000 in za Dijaški dom 1000.

T. O V A R N A

Prinčič

KRMIN - CORMONS

TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

ŠEMPETER SLOVENOV

Dosedanjo vikarijo Gorenji Brnas so cerkvena oblastva povzdignila v župnijo. Tako imamo sedaj v naši občini štiri župnije.

Pred kratkim so začeli ob cesti, po kateri vozi Rosinov avtobus, graditi čakalnice za potnike. Te so zares potrebne, posebno v mrzlih ali vročih dneh. Lani so več takih čakalnic sezidali v Reziji. Potniki žele, da bi jih bilo v Nadiški dolini v zadostnem številu.

PODBONESEC

Zvedeli smo, da je pred nekaj dnevi utonil v reki Mosa pri Seraingu v Belgiji naš domačin, 37-letni delavec Klavora Pavel. Bil je zelo vroč dan in Klavora se je šel kopat. Ko se je potopil v mrzle valove reke, ga ni bilo več na površino. Našli so ga mrtvega šele nekaj ur pozneje.

Sorodnikom nesrečnega Pavla izrekamo globoko sožalje.

IZ ČEDADA

Kalkor drugod so tudi v Beneški Sloveniji volili v nedeljo, 27. julija, nove občinske uprave in novi deželni svet. Volitve so bile v 15 občinah.

V tej številki ne moremo še poročati o izidih. Ker so to pot nastopile kar tri kandidatne liste, smo zelo radovedni, kakšen bo izid. Doslej je v vseh občinah gospodovala Krščanska demokracija. To pot ji bo pa go-

tovo odnesla precej glasov komunistična stranka, ki je nastopila z vabečim geslom »avtonomija in obnova.«

ŠT. LENART

V Nadiški dolini so po drugi svetovni vojni zgradili okrog 60 vodovodov. Za to veliko delo so izdali več stotin milijonov lir. Precejšen del stroškov je prevzela država, ostalo pa posamezne občine.

Ko so ustanovili tako imenovano »Skupnost« med gorskimi kraji Nadiške doline, so oblastva sklenila, naj se ustanovi tudi vodovodni konzorcij. Do tega pa ni prišlo, ker so se občinske uprave iz Šempetra, Podboneca, Sovodenj, Grmeke, Sv. Lenarta, Dreke, Tavorjane in Prapotnega temu uprle.

Bile so pač prepričane, da bodo njihove občinske blagajne pri tem preveč trpele. Menili so, da stane neposredno vzdrževanje vodovodov manj.

Videmska prefektura pa je dne 5. aprila t. l. s posebnim odlokom občine prisilila, da so ustanovile manjše konzorcije vodovodov v Nadiški dolini; poleg tega je prefektura določila tudi del stroškov, ki jih mora nositi posamezna občina.

Čedad bo tako plačal 136.000, Grmek 213.310, Prapotno 195.000, Podbonec 513.480, Sovodnje 313.320, Sv. Lenart 263.540, Srednje 159.560, Šempeter 499.770 in Tavo-

rjana 352.790 lir. Razume se, da prizadete občine tudi s tem ukrepom prefektуре niso zadovoljne in da se bodo proti njemu pritožile.

ŽABNICE

Prvo nedeljo maja so nas razveselili vaški otroci z odlično uspešno prireditvijo, ki je bila posvečena 80-letnici rojstva sv. očeta. Nastopili so z deklamacijami ter z lepo igrico.

Najbolj ganljiv je bil prizorček »Lizika molí.« Zahvaljujemo se otrokom in tudi vsem tistim kulturnim delavcem in delavkam, ki so otroke naučili, da so tako ljubko in priščno izvedli pestri spored.

Pred binkoštni nas je iznenadil sneg. Prišel je potihoma in se tudi hitro poslovil. Nato so nastopili lepi in vroči dnevi. Dolg čas nam je po romarjih in izletnikih ter letoviščarjih. Brez njih ne moremo živeti, preveč smo se v zadnjih desetletjih nanje navadili. Zato se že pripravljamo, da jih veselo sprejmemo.

OVČJA VES

Na binkoštni ponedeljek je bila zlata poroka Egidija Keil, bivšega lovskega čuvaja sškega kralja, ki je imel v Kanalski dolini svoj gozdni revir. Na slavlju je bilo kakih 40 povablencev, med njimi njegova poročena sina in hči ter mnogoštevilni vnuki, ki so s priščinimi zdravici nazdravili svojemu dedu.

Pred nedavnim je sin Franc prejel v Benetkah prvo nagrado za vzorno poljedelsko gospodarstvo.

BELI GRAD ZAKLETI GRAD

Spomin na žrtve v ulici Ghega je še s svežo bolečino skelel ubogo ljudstvo.

Mimo straž s kratkimi brzostrelkami na prsih so gostje vstopili v veliko dvorano na severni strani. Ogledovali so grbe Habsburžanov in Savojevcev, slike s triumfom Maksimilijana. V marsikomu se je za trenutek zbudil spomin na mogočnike, ki so prav iz tega gradu segali po zvezdah, a jih je še pred slavo pričakal žalosten pogin.

Povabljenici so pa tudi z velikim zanimanjem ogledovali drug drugega. Vse mogoče uniforme od fašističnih in esesovskih do kozških in domobranskih so se tukaj mešale in odsevale v bleščečih zrcalnih. Vsi mogoči jeziki so se slišali. In kaj je te ljudi družilo? Strah pred mogotci. Obenem pa tudi skupna, neizbežna usoda... Komaj so se malo razgledali, je vstopil v dvorano komisar Rainer, obdan od svojega glavnega stana. Ponosno je stopil kalkor namestnik boga Hitlerja, ki je prav tiste dneve bruhal slame od onemogle jeze.

Komisar je začel slavnostni govor, oni pa so vsi stali ponižno in strumno ob pogrnjenih mizah.

Za komisarjem je nastopil fašistični gen. Esposito, potem fašistični tajnik Sambo. Govorila sta v italijanščini. V ruščini je napil Hitlerju kozški general Domanov. Oglasil se je v srbiščini general Mušički in v imenu domobranstva major Debeljak. Tudi hrvaški stotnik Modeškin je napival gospodarjem in ravno tako mongolski ataman Theuermann. Rainer se je zdel samemu sebi kot mali Na-

poleon, ki ima pred sabo vse narode, ki se mu ližejo in ga prosijo. Še zadnjikrat jih je krotil po starem načelu: razdeli jih in vlada! Vsakemu je vse obljubljal in ponujal, če ostanejo zvesti. Na koncu zadnjega kosila se je še enkrat dvignil in poudaril, da je obstoj mogočnega rajha še vedno trden in da bo delil pravice narodom Evrope.

Vsi navzoči so dobro vedeli, da laže in da tudi oni lažejo samim sebi. S čudno zavestjo so zapuščali sobane in se razhajali pod dehtečimi glicinijami. Niso opazili, da je prihitel prašen kurir na motociklu in izročil nemškemu generalom brzojavko, da se nemške čete v neredu umikajo z Reke skozi Istro. Rainer je brž skočil v svoj avto. Zastavo s ključastimi križem so potegnili z glavnega stola. Zadnji povabljenici v grad so vsak s svojo skupino odhiteli v Trst — in od tam svoji usodi naproti. Nihče od njih ji ni ušel. Beli grad se je zopet samotno ogledoval v plivkajočih valih ter spet čakal na svoje žrtve...

Zgodovina je izrekla sodbo nad dvema vladavinama, ki sta našo zemljo ob morju vkovali v spono sramotnega suženjstva. Njih predstavniki, zamamljeni od sijaja in bleska, so zašli tudi v usodni krog belega grada. Zvabil jih je v svojo rajsko okolico, kot so lepe vodne vile nesrečne brodnike, da so se še s hujšim treskom razbili ob skritih čerih.

LJUDSTVO VSTAJA

Grad na beli pečini je preživel burje in viharje; kdor je pa stopil v začarano okolico in hotel od tu ukazovati svetu in krivico pi-

sati podložnim ljudstvom, je poginil v duvalov kot nesrečni brodolomec.

Le deseterostolpi grad obstane in se mirno ogleduje v sinjih valovih pod kraško obalo.

Spombadi l. 1945 se je zdelo, da se bo tudi nad grad zrušila ista usoda, ki je turobno dihala iz njegovih soban. Toda tudi to pot, ko je ljudstvo vstalo, so beli zidovi in pečine gledale kot neme priče na krvavo igro v mestu ob njem.

Ko je radio razglasil v svet, da je nastopil konec Mussolinija in črne republike, je smerten strah prevzel italijanske podpornike nemških mogotcev in Nemce same. Poveljnik Trsta general Schäffer ni v zadnjih urah več znal, koga naj bi zapiral. V uradih nemškega »beraterja« so sezigali papirje in sumljive spise. Zmeda je kipela že preko roba. V sredini mesta so organizirali italijanski Osvobodilni odbor pod vodstvom Pagninija, mestnega župana, ki je prej Nemcem služil. Imel je pod sabo izmed najrazličnejših čet kakih 20.000 mož. Vsak pa je na svojo stran vlekel dreto. Agenti policije so brž nataknili na rokave italijansko trobojnico. Nemškimi esesovcem pa ni bilo pogodu, da bi zastopniki propadle Mussolinijeve republike prevzeli oblast v Trstu. Potrebovali so hlapce, samo dokler jim je šlo v račun. Zato je major Matz z oddelkom svojih orožnikov razorožil oddelke italijanskega odbora. Prišlo je do spopadov med agenti kvesture in nemškimi oglednicami, ki so še ošabno udarjale ob tržaški tlak.

Nad Krasom se je medtem že nebo rdeče žarilo, zbirala se je domača vojska. General Kübler je proti njej na kraškem robu imel razpostavljen še skoraj en cel armadni zbor. In glej, kot da sili večča v plamen, tako je tudi on ukazal dvigniti svoj poveljniški prapori na miramarski stolp.

R. B.

(Nadaljevanje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Veliki slovenski impresionist

Rihard Jakopič

Rihard Jakopič spada med največje slovenske slikarje. Rodil se je v Ljubljani leta 1869 ter istotam umrl leta 1943. Slikarske umetnosti se je učil na Dunaju, v Pragi in Monakovem, kjer je obiskoval tudi znamenito slikarsko šolo, ki jo je vodil tehnično nedosegljivi vzgojitelj Anton Ažbe. Ko se je vrnil domov, je živel več let v Skofji Loki, nakar se je preselil v Ljubljano, kjer je bival do smrti.

Jakopič je najizrazitejši slovenski impresionist. Impresionizem se je pojavil v drugi polovici 19. stoletja. Poudarjal je, da mora biti umetnik sposoben zabeležiti na platno hipna razpoloženja in občutke. Zato mora verno in pazljivo opazovati zlasti naravo. Z njo mora biti neposredno in tesno povezan. Pri opazovanju narave mora predvsem upoštevati mišljanje svetlobe. Revolucionarnost impresionizma je konservativna kritika najprej zavračala, toda kasneje mu je morala priznati določene odlike. Toda ljub svojim velikim zaslugam je bil impresionizem le enostranski. Vsa umetniška prizadevanja je namreč osredotočil na iskanje slikarske oblike v odnosu na svetlobo, medtem ko je vse drugo zapostavljal.

Umetnostni kritik in zgodovinar Izidor Cankar sodi, da je Jakopič šel skozi tri obdobja umetniškega razvoja. Začel je z naturalističnim impresionizmom, ki je osnovna podlaga tudi ostalih treh vodilnih slovenskih impresionistov (Jame, Groharja in Sternena) nadaljeval z realističnim impresionizmom, ko je skušal s smotrno zbrano kompozicijo in osvetljavo dvigniti naravni pojav do nadnaturalistične pomembnosti, ter zaključil z barvnim ekspresionizmom, ko je z barvo izražal duhovni značaj naslikane stvari.

R. JAKOPIČ -- CVETJE

Jakopič je bil idejni vodja novega rodu slovenskih slikarjev. S svojo umetniško ustvarjalnostjo svetovno razgledanostjo in tehnično usposobljenostjo je pomagal impresionizmu do zmage tudi na Slovenskem. S tem pa je tudi zavestno ustvaril temelje naši narodni umetnosti ter jo dvignil na evropsko raven.

Evropsko vrednost njegovih del so mu priznali tudi v tujini, kjer je imel številne razstave. Razstavljal je na Dunaju, v Sofiji, Krakovu, Varšavi, Rimu, Parizu, Londonu, Pragi, Trstu, Beogradu, Zagrebu in seveda v Ljubljani.

Velike zasluge ima tudi kot organizator umetnikov. V Tivolskem vrtu v Ljubljani je seveda paviljon, ki nosi po njem ime in služi za umetnostne razstave.

R. JAKOPIČ -- BREZE

Jakopič je slikal oljne krajine, figuralne skupine, prizore z dela na polju in iz družinskega življenja, portrete in globoko občutena cvetlična tihožitja. Mnogi motivi se v njegovih delih stalno ponavljajo kot varianta v raznih osvetljavah, letnih in dnevnih časih.

Njegova glavna dela so: Gabri, Breze, Kamnitnik, Evangelij sv. Marka, Križanke, Zeleni pajčolan, Sipi, Sava, Ob košnji, Gorenjska pokrajina, Orači, Kristus tolažnik, Stara Loka, Alkoholik, Neznanka

V kratkem začnejo v Jugoslaviji spemati barvni film po romanu Carski sel, ki ga je napisal znan francoski pisatelj Jules Verne. Pri snemanju bo sodelovalo tudi francosko podjetje Moderni film. Delo bo režiral italijanski režiser Carmine Gallone.

Marija Nablocka

Te dni se je poslovila od slovenskega gledališča igralka Marija Nablocka. Ljubljanska Drama je uprizorila v nedeljo, 27. maja, na čast štiridesetletnice njenega umetniškega delovanja Giraudouxovo igrano »Norica iz Chaillota«, v kateri je igrala eno glavnih vlog. To je bila njena poslovilna predstava.

Slovenskemu gledališču je veliko dala in jo bo pogrešalo, prav tako pa tudi ljubljansko gledališko občinstvo, ki jo je imelo rado.

Giraudouxovo dramo je režiral dr. Bratko Kreft s sodelovanjem Mirka Mahniča.

Narodno štetje

Profesor Carlo Schiffrer, ki je znan po svojem trdem nemškem pritrku in italijanski narodni razgrizenosti, je v vestniku Italijanske geografske družbe (»Bollettino della Società Geografica Italiana«) napisal razpravo o prebivalstvu in narodnosti na Tržaškem. V njej je uporabil prav poseben način, da dokaže, kakšne narodnosti je prebivalstvo Trsta in okolice. Svojo statistiko je zgradil na podlagi vpisa otrok v italijanske ali slovenske šole. Tako pride do zaključka, da je v Trstu le 17% slovenskega prebivalstva. Samo za občino Devin-Nabrežina prizna 68% Slovencev. Ob koncu razprave pristavlja, da je samo še nekaj majhnih hraskih vasic še popolnoma slovenskih.

Podlaga, ki si jo je zbral Schiffrer za narodno štetje, je zelo nezanesljiva in neznanstvena. Ni mogoče določiti števila Slovencev na Tržaškem po številu otrok, ki obiskujejo šole. Če na primer v določeni vasi obiskuje šolo 30 slovenskih otrok, lahko sklepamo iz tega vse mogoče: da živi tam 90 ali pa štirikrat toliko Slovencev; saj so nekateri otroci že odrasli in ne hodijo več v šolo. Kam pa te prištevamo?

Poleg neznanstvene metode ima to poročilo, ki je pisano zelo nestrano do Slovencev, še drugo hibo. Schiffrer trdi, da pomeni vpis v italijanske ali slovenske šole prostovoljni in s' alni plebiscit o narodnosti pripadnosti na Tržaškem. Tudi ta trditvev je napačna. Vsa naša javnost in tudi sam učeni mož prav dobro ve, da žal veliko število sicer narodno zavednih staršev vpisuje svoje otroke v italijanske šole iz golega strahu in skrbi za vsakdanji kruh. Dobe se tudi nespametni starši, ki v neki skrbi za bodočnost svojih otrok takole računajo: otrok, ki bo ostal doma, naj hodi v slovensko šolo, onega, ki ga nameravamo kasneje poslati v srednjo šolo, vpisamo kar v italijanski razred.

Res lep prostovoljen in svobodni plebiscit, kjer delujeta tiha groznja in strah! Pred takim mrzlim nasiljem starši, ki so slabši, čes okraj klonijo in vpisujejo otroke v italijanske šole. To delajo proti svoji vesti in volji. Mož, znanstvenik, ki dela račune na taki podlagi kot ta tržaški profesor, je a' slab znanstvenik ali pa preračunano pristranski. Taki plebisciti niso nikakoli plebisciti, saj niso nič popolnoma prostovoljni niti svobodni.

R. B.

VZGOJNI KOTIČEK

O LEPEM VEDENJU

Mnogo se govori o lepem vedenju in debele knjige pišejo o tej umetnosti, ki naj ljudem olajša uspeh v življenju. In vendar se pomena vsega tega premalo zavedamo, predvsem pa mislimo, da lepo vedenje doma ni potrebno. In prav v tem največ grešimo.

Koliko laže, prijetneje in lepše poteka življenje v družinah, kjer se zavedajo pomena lepega vedenja v domačem krogu: v odnosih med možem in ženo, med otroki in starši, v odnosu do služinčadi ali do sosedov. Poudariti moramo seveda, da tu ne gre samo za zunanjo »etiketo«, ampak da mora biti lepo vedenje izraz naše srčne kulture, prežete s pravim človekoljubjem, zanimanjem za sočloveka in s težnjo razumeti ga in mu pomagati.

Pravijo, da se kultura človeka najbolje pokaže po tem, kako se vede pri mizi. In res je zanimivo opazovati ljudi, že kako sedijo, kako jedo: ali oprti na mizo s komolcem ali celo z obema, ali hlastno srebajo in cmokajo pri jedi, nosijo z nožem v usta in podobno. Vsekakor je pa naše vedenje pri mizi bolj izraz naše zunanje uglednosti.

Resnična srčna kultura se pokaže šele v občevarstvu z ljudmi in zlasti v odnosu do podrejenih. Tu se moramo zavedati, da ni dovolj plačati z denarjem dela in uslug hišnih pomočnic in drugih, kot so pi-

smoše, izterjevalci in dimnikarji, temveč da se moramo vesti do njih ljubeznivo s pravo človeško toplino. Prav posebno velja seveda to pri naših obiskih, kjer kažemo običajno premalo pravega gostoljubja, ki je bilo nekoč naša slovenska odlika. Ta naša narodna izročila bi morali s spoštovanjem ohranjevati!

Ni treba, da smo pregloboki psihologi, da torej uvidimo korist lepega vedenja, vendar se tega vse premalo zavedamo v najbližjih odnosih med možem in ženo ter otroki in starši. Prepogosto namreč mislimo, da nas rodbinska vez oprošča dolžnosti do »etikete« in nam daje pravico, da se pokažemo v svoji goli naravi, kar se neredko enači s primitivnostjo. To je največja napaka, kot da bi zahteval »bon ton« neko pretvarjanje. Seveda, če gre samo za zunanji videz, nas to lahko zavede. Toda lepo vedenje, kot smo uvodoma poudarili, mora biti izraz naše srčne kulture in takta, ki mora prevečati prav naše najbolj intimne družinske odnose. To je ono sonce, ki daje žar in toplino družini ter osrečuje poedince.

Zato opazujmo druge in zlasti sebe ter nadzirajmo vsak svoj korak, vsako gesto, posebno pa vsako besedo v zavesti, da nismo nikoli dovolj ljubeznivi in v prepričanju, da prisrčen smeh prinaša srečo nam in drugim.

M. K.

GOSPODARSTVO

Vrtnar v juniju

Ker je bilo do sedaj premalo sonca in zemlja ni bila še dovolj ogreta, se letos povrtnina v splošnem zelo slabo razvija, predvsem pa nima lepe zelene barve. S primernim gnojenjem — predvsem dušičnatim — in dodatkom železne galice (solfato di ferro) lahko vplivamo na okrepitev zelenila v listih. Vendar je zaenkrat boljše, da pustimo, naj vpliva predvsem sonce, katerega bo v tem mesecu mogoče še celo preveč.

Zato pa moramo takoj misliti na zalivanje. Najlepša zalivalna voda je deževnica, potem pa vsaka druga, ki je nekoliko prestana. Voda iz vodovoda je navadno premrzla in preostra. Če pa moraš to rabiti, natoči jo — če le moreš — v primerne čebre, kjer naj stoji kakšen dan. — Najbolje je, da zalivaš pod večer, to je pod mrak, ko se je zemlja že nekoliko ohladila. Najprimernejše zalivanje je v obliki dežja. — Pred sončnim vzhodom, oziroma potem lahko zalivaš samo tako povrtnino, kateri ni potrebno močiti listov: to so paradižniki, jajčevci, melancane, paprika in kapusnice. Če bi sončni žarki našli na listih kapljice, bi se v teh osredotočili in liste ožgali.

Poleg zalivanja je v vseh poletnih mesecih važno uničevanje plevela, oziroma plevela.

Ta mesec presajamo na prosto: paradižnike, jajčevce in papriko, ohrovt in zelje (kapus), solate in poletno endivijo, zeleno (šelin) in por. Proti koncu meseca bomo že presajali cvetačo.

Junija meseca pa sejemo: v toplo gredo listnato zeleno, endivije, cvetačo (do srede junija), broklice in solate. Na prosto sejemo šparglje, vrtno peso, korenček, radič solatnik, rdeči radič, radič z debelimi koreninami (Bruxelles), kumarice za solato in kis, melone-dinje, lubenice-angurije, kočice, bučke, peteršilj, por, črni koren (scorzanera), redkvice, repico in črno redkev (za zimo), solate in endivije ter blitev in cikorijo (Catalogna). Seveda sadimo še vse sorte fižola, grah pa samo v bolj hladnih legah.

Vrtnar je v stalnem boju s škodljivci. Predvsem delajo škodo bramorji, strune, polži, različne bolhe in uši. Pred bolhami obvarjemo povrtnino, če jo poprašimo s »tiogama« ali z »gesarol-om« v prahu. Če nimaš primernega prašilnika, deni prah v kakšno nogavico ali gosto vrečevino in trosi. — Kako uničujemo uši, smo pisali v zadnji številki. — Pred polži obvarjemo povrtnino z zastrupljenimi otrobnimi, ki jih zvečer razstavimo v malih kupčkih okoli gredice, predvsem na strani, od koder prihajajo polži. Če se polži preko dneva skrijejo na ta način, da se zarijejo sredi gredice v zemljo, kar spoznamo po ploskatih plitvih luknjah, je potrebno postaviti kakšen kupček zastrupljenih otrobi v sredo gredice. — Bramorje uničujemo predvsem z zastrupljenim rižem, katerega potrosimo nekaj zrn pri izhodu podzemeljskih rogov, po katerih prihajajo pomoči iz zemlje. To je važno posebno sedaj, ker imajo mladiče. — Proti strunam pa in vsemu živalskemu mrčesu, ki se

skriva v zemlji, se borimo najbolje z »geodrin-om«, katerega zadostuje 1/2 kg za razkužitev 50 m² površine. Rastrositi in podgrestiti pa ga je potrebno pred setvijo. — Če hočeš, da ti ne bodo strune in drugi mrčes uničevali korenin pri presajenih, napravi pred presajanjem godljo: prmešaj 1/4 kg »geogamma« in kak kg kravjeka s 5 litri vode in v ti godlji namoči korenine sajenje neposredno pred sajenjem.

Paradižnike, jajčevce-melancane, papriko in fižol ter seveda tudi škrompir moramo obvarovati pred peronosporo, ki povzroča pomanjševanje listov in s tem krči pridelek. Zato moramo te rastline poskropiti z raztopino modre galice in apna ali pa z »asporjem« tako kot trte, le da bodi škropivo nekoliko šibkejše: modre galice 1/2 do 3/4 kg na 100 litrov vode.

KMETIJSKA KOMISIJA V ZDA

Lansko poletje je prispela v ZDA sovjetska komisija kmetijskih izvedencev. Vodil jo je Vladimir Matjkjevič, ki so ga po povratku imenovali za ministra kmetijstva.

Odposlanci so pokazali, da so strokovno dobro podkovani. Le nečesa niso mogli razumeti, in sicer kako se je ameriško kmetijstvo moglo tako razviti, ne da bi nad njim stalo neko posebno vodstvo, ki bi imelo enoten načrt. Razumeli niso gospodarske svobode in se tudi niso mogli uživati v ameriško osebno-svobodo.

Sovjetska komisija je v ZDA prepotovala nad 20.000 km. Proučevali so semena, gnojila, krmila, mehanizacijo, živinorejo, združne ustanove itd. Ugotovili so, da dose-

žejo na nekaterih posestvih v ZDA 6 do 12-krat večje pridelke kot na kolhozih in sovjehozih. Čudili so se, kako more 12% ameriškega ljudstva zaposlenega v kmetijstvu, pridelati toliko hrane, da so krte domače potrebe in da še mnogo ostane za izvoz. Skleparili so, da je to posledica podrobne mehanizacije kmetijskih opravil. Priznati pa niso hoteli, da je glavna gonilna sila v kmetijstvu dobiček, ki ga želi in hoče doseči podjetnik-kmetovalec. Čudno je, da tega niso razumeli, saj vendar v sami Rusiji lahko ugotovijo, koliko pridelata tamkajšnji kmet — član kolhoza — na svoji ohišnici, to je na pol ha zemljišča, katerega lahko obdeluje po svoji volji: pridelek na ohišnicah je večkrat 5-krat večji kot na kolhozu.

Ko se je uradni — večtedenski — obisk zaključil, so Amerikanci vprašali Matjkjeviča, česa bi Rusija najbolj potrebovala, da bi lahko rešila vprašanje domače prehrane. Ta je dejal: »Rusija bi potrebovala predvsem 3 stvari, in sicer hibridno (križano) koruzo, znanstveno določena in merjena krmila ter mehanizacijo drobnih kmetijskih opravil.«

Komisija je kupila v ZDA nekaj govedu Carmation (najboljše mlekarice na svetu), mnogo strojev — seveda samo vzorce, nekaj krmil in mnogo semen, predvsem pa hibridno koruzo.

Člani komisije so se seveda zanimali tudi za druge stvari: avtomobile, avtomobilske ceste, zdravstvene naprave v kmečkih hišah, hrano in druge življenjske potrebščine.

Vsak član si je kupil mnogo drobnarij, med drugim ducat brivnih strojev, rdečila, dišave, nylon nogavice, obleke, perilo itd.

Končno so vprašali Matjkjeviča, ali bo po povratku v Moskvo povedal vso resnico. Odgovoril je: »Povedal bom resnico, kot sem jo videl.«

Sportni pregled

NOGOMET

Prvenstvo Italije in tudi sosednje države je pri koncu. Jasno se že vidi, kateri sta letos najboljši moštvi in katera bodo razadovala. Bodoča prvaka obeh držav sta Fiorentina in Crvena zvezda. Iz italijanske A lige bosta izpadli Pro Patria in Novara, iz jugoslovanske pa Proleter in skoraj gotovo Zelenižar. Tržaško moštvo je v nedeljo izgubilo proti Romi s 4:1. To pomeni, da je domače moštvo le za las ušlo tisti usodi, ki ji grozi že nekaj let. Za prihodnje leto bo vodstvo Tristine moralo paziti, da ne prodaja svojih najboljših igralcev, kot ima navado, ampak da kupi kakega dobrega napadalca. Ei bo znal izkoristiti odlično igro obrambe.

Lanskoletni svetovni prvaki Nemci so spet izgubili. To pot jih je užugala angleška najboljša enajstorica. Igrali so v nemški prestolici Berlinu ob ogromni udeležbi navijačev, ki so s svojim kričanjem bodrili svoje igralce. Vse navijanje pa je bilo brez haska, saj je Anglija, ki je bila pred kratkim v nogometu skoraj na tleh, dosegla prepričljiv uspeh 3:1. Najboljši igralca na igrišču sta bila Angleža Taylor in Grainger. Za Nemčijo pa je dosegel častni gol znameniti Friz Walter.

Ruska enajstorica je prepričljivo premagala Danec v Moskvi, in sicer s 5:1.

KOLESARSTVO

Krožna dirka po Italiji je v polnem razmahu. Večkratni prvak Coppi je moral odstopiti, ker je na poti od Salice Terme padel in si nalomil vretenice hrbtenice. Zato bo moral približno 60 dni nositi oplet iz mavca. Tako je njegova kolesarska kariera za to leto zaključena. Po devetem presledku (etapi) vodi še vedno mladi Fantini, tesno za njim pa j

Astrua in Falarini. Verjetno se ta vrstni red še precej časa ne bo spremenil.

BOKS

V Grazu so se pomerili najbošji nepokleni boksarji Jugoslavije in Avstrije. Razen v peresni kategoriji so povsod bili boljši Jugoslovani in tako premagali svoje sosede s 17:7.

TENIS

Na mednarodnem teniškem prvenstvu Francije je v odločilni tekmi Avstralec Hoad premagal Šveda Davidsona s 6:4, 8:6 in 6:3. Med ženskami pa je zmagala Američanka Gibson.

ATLETIKA

Poleg Slovenca Lorigerja se je na Britanskih olimpijskih igrah odlično izkazal Jugoslovanski tekač Velise Mogaša, ki je sicer zasedel v teku na 3000 m šele tretje mesto, a je vseeno dosegel enega izmed najboljših časov na svetu na tej progi 8:05,4. Boljša od njega sta bila le svetovni prvak Madžar Iharos in njegov sonarodnjak Razsnof. S tem si je najbrže zagotovil vozni listek in potni list za Avstralijo.

VATERPOLO

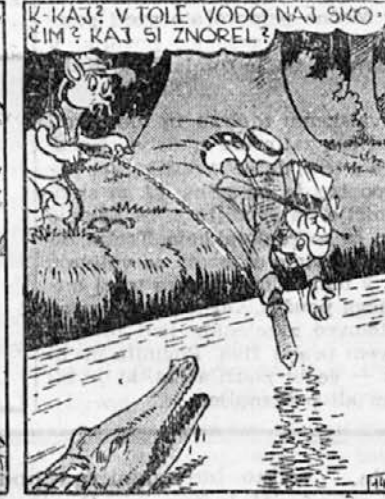
V slovenščini bi to igro lahko imenovali rokomet v vodi in je silno razširjena po vsem svetu. Zadnja leta je Madžarska nekoliko popustila, izboljšali pa so se Rusi in Jugoslovani, ki bodo verjetno na olimpiadi glavni tekmeči za zlato kolajno. Za letošnje olimpijske igre se je prijavilo skupno le 15 držav, in sicer: Nemčija, Nizozemska, Madžarska, Italija, Romunija, Rusija, Velika Britanija, Argentina, ZDA, Južna Afrika, Kocaja, Singapur, Avstralija, Nova Zelandija in Jugoslavija. Ker številni prijavljenih moštev ni preseglo števila 16, bodo lahko vsi prijavljeni nastopili brez kvalifikacijskih tekem. Jugoslovanski vaterpolisti se za ta nastop pridno pripravljajo v krškem kopalšču. Ker se je službeno preselil v Italijo, ne bo več igral v državnem predstavniku slovit Kurtinij, ki velja za enega izmed najboljših vaterpolistov na svetu. Kljub temu so Jugoslovani prepričani, da se bodo v Avstraliji odlično odrezali.

27

Za nase najmlajse

Zvitorepec

v Afriki

Zarja pred zatonom

«Pustite mi otroka», je vzdihovala. »Nočem, da ga obiskujete. Samo jaz, ki sem njegova mati, vem, kaj je Tinčetu potrebno, razumete? Moj sin živi normalno in srečno življenje.« Dvignila se je in odšla proti vratom, ko jo je vzdramil duhovnikov glas.

«Naslova za zavod nočete? Poznan zavod, zelo dober je, skoro aristokratski.» Ko se je počasi vračala k pisalni mizi, je dodal: »Razburjate se, ker dobro veste, da ne delate prav. Sicer se pa lahko pomirite, ker Vašega sina ne bom več obiskoval.«

»Imenujem se Helga Mirt. Mladost sem preživela v Italiji. Zato sem večkrat v stikih z Adorjem Venderjem in govoriva dostikrat o Vas. Ador mi naroča, naj Vam sporočim, da mora ostati na kliniki še deset dni, preden bodo zdravniki poskusili z operacijo. Zagotavljam Vam, da se dobro počuti in da ima trdno zaupanje. Tudi zdravnik je dobrega mnenja. Sporočala Vam bom novosti, kadar bo Ador hotel. Njegovim pozdravom pridružujem tudi svoje.«

Adrijana je upognila pismo. Premišljevala je, ali bi ne bilo boljše, če bi zavrnila pisma, ki jih pošilja ta Helga po Adorjevem naročilu — morda bi kazalo kar prelomiti s preteklostjo? Vendar je želela zvedeti za uspeh operacije. Pa če operacija ne bo uspela? Potem bo lahko spet hodila na obiske v villo in k pomirjajočim razgovorom z Adorjem. Mrzel srh ji je spreletel hrbtenico — ne, ne, saj ni hotela tega. Hoče, da bi se Adorju vrnil vid in da bi postal srečen. Z njim hoče biti drugačna.

Helga je pisala vsak dan. Po premolku petih dni je prispela brzojavka: Operacija se je posrečila. Čez osem dni se vrnem domov. — Ador. — Dvakrat je prebrala, srce ji je močno bilo. Šele ko so solze padle na papir, se je zavedla, da joče. Jezno jih je obrisala: »Kako neumna sem.« Stopila je k omarini in si nabrla malo konjaka, da se pomiri. Zdelo se ji je, da ji je odleglo. Ador je bil že en mesec odsoten. Neskončno dolgo se ji je zdelo, od kar ni šla na obisk v villo. Premišljala je kot že večkrat tiste dni, ali bi ji ne kazalo, da se preseli kam na sever, morda v bližino zavoda, kjer je sin. Ni se mogla odločiti, zapustiti krog svojih prijateljev, udobno življenje. Sicer pa — prijatelji so se ji začeli odtegovati. Sama je tako hotela in se je odmikala od svojega prejšnjega nemirnega življenja. Preveč jo je bilo utrudilo. »Morla se staram, je premišljevala. »Kdor je tako živel kot jaz, se lahko postara že s sedemindvajsetim letom. Ožgano in strupeno življenje...« Ne-

TEDENSKI KOLEDARČEK

3. junija, nedelja: 10. povelik., Klotilda
 4. junija, ponedeljek: Kvirin, Dika
 5. junija, torek: Valerija, Dobromil
 6. junija, sreda: Bertrand, Miutin
 7. junija, četrtek: Robert, Bogomil
 8. junija, petek: Maksim, Svetin
 9. junija, sobota: Primož in Felicijan

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 30. maja si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	628—631 lir
avstrijski šiling	23.75—24.50 lir
100 dinarjev	90—93 lir
100 francoskih frankov	156—159 lir
funt šterling	1650—1700 lir
nemško marko	148—150 lir
pesos	13—17 lir
švicarski frank	146.75—147.75 lir
zlato	712—715 lir
napoleon	4600—4700 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 3. junija ob: 9.00 Kmečjska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše; 13.30 Glasba po željah; 15.00 Glasba za naše malčke; 19.30 Koncert tenorista Renata Kodermaca; 20.30 Giordano: »Andrea Chenier«, opera v 4 dejanjih.

Ponedeljek, 4. junija ob: 13.30 Prikljubljene melodije poje sopranistka Ondina Otta; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.30 Pevski duet in harmonika; 22.00 Italijanske kulturne revije; 22.15 Berlioz: Fantastična simfonija.

Torek, 5. junija ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Koncert baritonista Marijana Kosa; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Radijski oder - Aleksander Dumas sin: »Polsveta«, igra v 5 dejanjih.

Sreda, 6. junija ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 18.30 Radijska mamica; 19.15 Radijska univerza; 20.05 Gershwin: Kubanska uvertura; 22.00 Sodobni slovenski pripovedniki.

Četrtek, 7. junija ob: 19.15 Sola in vzgoja; 20.30 Jugoslovanski folklorni motivi; 21.00 Dramatizirana zgodba; 22.15 Tržaški mandolinski orkester.

Petek, 8. junija ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 21.30 Vokalni kvintet.

Sobota, 9. junija ob: 14.45 Ritmični orkester Swinging Brothers; 16.00 Sobotna novela; 16.15 Domači odmevi; 16.40 Kavarniški koncert Carla Pacchiorija; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 20.30 Iz slovenske folklorne zakladnice; 22.23 Čajkovski: Koncert za klavir in orkester št. 1.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 247: Na trtjah sem opazil na zgornji strani listov nenaravne, večinoma temnejše vzbockline, na spodnji pa neko plesen, ki je omejena le na rob pod zgornjo vzbocklino. Drugače se zde listi zdravi. Peronospora to ni in tudi ne oidij, kaj je torej?

Odgovor: Vzbockline so povzročene po pršicah (acari), ki se skrivajo na spodnji strani v globinah pod plesnivimi nitkam podobnim izrastkom. Pršice so zelo majhne živali, dolge manj kot 1/2 mm. Skoda, ki jo povzročajo, je navadno nezmatna, če ne nastopajo v velikih množinah. Temeljito učinkujočega škropiva ali prašiva proti njim zaenkrat še ne poznamo. Svetujemo, da odstraniš hudo napadene liste, katere vrzi v ogenj. Poleg tega ne pozabi na trtel! Stari les trt moraš že v zimskem času izdatno poškopiti z apnenožvepleno ali pa z barijevo-žvepleno brozgo (Tiobar). Prešice zlezajo namreč rade v stari les in tam prezimijo.

Vprašanje št. 248: Kaj pomeni »zamorca pratka«?

Odgovor: Perla zamorca, kolikor hočeš, njegova koža ostane vedno črna. Rečenica »Zamorca pratka« pomeni torej opravljati delo, ki ne vodi do zaželenega učinka. Rečenica je že tisočletja stara, saj stoji že v sv. pismu stare zaveze: »zamorcu ne moreš kožo spreminiti«.

Vprašanje št. 249: Slišala sem o nekem »ameriškem načinu pranja perila, pri čemer se perica prav malo utruji. Ali mi znate povedati, kakšen je ta način? Ne mislim na pralni stroj.

Odgovor: Najbrže mislite na naslednji način pranja: perilo namakajo skozi 24 ur v navadni vodi, potem ga denejo v posodo z drugo mrzlo vodo, kateri dodajo na 10 litrov vode po 50 gramov pralnega praška, 50 gramov mila in po 2-3 žlice bencina ali še bolje terpetina ter zakurijo. Ko voda vre 20 do 25 minut, izplaknejo, in perilo je čisto.

Vprašanje št. 250: Močno priporočate proti gosenicam arzenate. Jaz sem tako gosenico povaljal v prahu svinčenega arzenata, pa je ostala živa. Kako je to?

Odgovor: Proti živalskemu mrčesu in tudi proti gosenicam imamo različna zatiralna sredstva. Nekatera uničijo škodljivca s tem, da ga zadušijo, kar pomeni, da škodljivec pogine že od plina, ki ga sredstvo izloča. Druga uničijo pa škodljivca, če pridejo z njim v dotiko, to je, če se ga dotaknejo. Tretja zatiralna sredstva, in sem spadajo arzenati, pa vplivajo na prebavila mrčesa; v tem primeru mora torej mrčes nekaj zastrupljenega zaužiti. Gosenica pa se ne brani z arzenatom, temveč z zelenimi listi in zato je ostala v arzenatomem prahu živa. Poginila pa bi — in to prav kmalu — če bi použila list, ki je bil z arzenatom poprašen ali poškopljen.

Za kratek čas

ODVEČNO BLAGO

V Des Moinesu v Iowji izhajajoči časnik »Inquirer« je priobčil poročilo o dobrodelnem večeru, ki ga je priredilo tamkajšnje žensko društvo: »Vsaka žena je pripeljala s seboj nekaj, kar doma ni več za rabo. Večina žen je prišla na prireditev s svojim možem.«

REZISERSKA

Režiser: »Bodite malo bolj prijazni, kadar vodite ženo na matični urad, saj ni zares!«

PRAVIMA

Profesor filozofije razlaga: »Že davno priznava resnica je, da lahko navaden bedak več vpraša, kot more najmodrejši odgovoriti.«

Dijak v ozadju: »Zato nas pa pri izpitu toliko pade!«

ZADREGA

Gost, ki je zamudil slavnostno večerjo, je opazil, da na tistem koncu mize, kjer je zanj rezerviran prostor, pravkar servirajo pečeno gos.

»O,« je menil, »lahko bom sedel poleg gosi.« Tedaj pa je opazil na svoji levi damo in se ji je opravičil: »Mislil sem seveda pečeno.«

POD ROKO SVA HODILA

(Arrivederci Roma)

Pod roko sva hodila,
cvetela je pomlad.

Guru, guru, gru golobčka bela,
guru, guru, gru lepo sta pela,
guru, guru, gru, ko sva objela se tesno.

Zdaj leta so minila,
minila je pomlad.

Guru, guru, gru golobčka bela,
guru, guru, gru sta odletela,
guru, guru, gru ne bosta pela nama več!

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« s o. s. v Trstu
Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

ANDREJ BOLKO

mr. ph.

IMPORT · EXPORT

farmaceutski proizvodi in kemikalje

TRST - Via Torrebiana 21/II ☎31-315

nadni val usmiljenja do same sebe jo je zajel, prestrašila se je. Odkar se je rodil sinko, se ji še ni kaj podobnega pripetilo.

Tisti večer je kar sama izzvala, da jo je njena družba povabila. Oblekla je večerno obleko in se v avtu odpeljala v Alhambro, kjer jo je že pričakovala družba tovarišev in znank. Pila je in postala razposajena. V dvorani je bilo preveč toplo. Dim in vonj po okusnih jedilih in vinih sta še bolj zgoščevala zrak. Vendar, kadarkoli se je spomnila Adorja, jo je mrzlo spreletelo.

Ador se je vrnil neke sobote zjutraj in ji je brž telefoniral. Premagala je razburjenje, vljudno in prijazno ga je spraševala, toda ko jo je naprosil za sestanek, mu je z različnimi izgovori odbila. Še isti dan je začela iskati drugo stanovanje, da bi se preselila kam daleč. Stanovanje je našla na drugem koncu mesta, a bi imelo biti prazno šele čez dober mesec. Ves mesec je trepetala, kdaj bo spet zaslišala telefon. Toda Ador je ni več poklical. Adrijana je že menila, da se je premislil, ko se je nekega dne oglašil zvonec na vratih. Adrijana je odprla in je zagledala plavalno damo lepe postave, a brez lepote na obrazu. »Sem Helga Mirt«, se je brž po pozdravu tujka predstavila. »Vi ste gotovo Adrijana Doren.«

Adrijana jo je povabila v sprejemnico. Ko je gospodična sedla, jo je Adrijana s skrito radovednostjo opazovala. »Gotovo ste začudeni nad mojim obiskom«, je začela tujka. »Morda Vam Ador ni sporočil, da sem prišla z njim v Italijo, ker je še potreben nega. Pomudila se bom še kakih petnajst dni, potem se bom spet vrnila.« »Razumem«, je tiho izustila Adrijana, ki se je počutila

vedno bolj nemirna pod ostrim pogledom gospodične Helge. Ko je Helga pozvonila, je bila že pripravljena, da pojde ven. Bila je elegantno oblečena, skrbno nalepotičena, kostanjevi lasje so se lepo odražali od svetlozelenega kroja, ki je drzno ovijal njene ude.

»Ador bi Vas zelo rad videl«, je rekla Helga. Njen glas je bil brez toplote, kot ubit. »Če mu ne bi obljubila, da Vas pridem sama poklicat, bi bil on prišel. Toda ne sme še ven; svetloba bi mu škodila.«

Adrijana je zavzdihnila. »Res?« — se je izvilo iz njenih prsi. »Nisem ga še hotela motiti — danes sem se pa sama namenila k njemu — prav sedaj«, je lagala. Ador bi bil zmožen tudi priti sem, čeprav bi škodilo očem. »Kako mu gre — že vidi?« je v strahu šepetala Adrijana. Srce se ji je napolnilo z neko težko radostjo.

»Da dobro mu je«, je zagotavljala Helga. »Sicer ne vidi še prav jasno. Treba bo še nekaj časa.« Ali greva torej? Adrijana je pritrdila, Helga je vstala: Trenutek je Adrijana premišljala, ali bi se ne preoblekla v kakšno manj izzivalno obleko. Potem pa si je premislila. »Čemu pa?« — je z bridkostjo v srcu odločila.

»Sedaj pa odidem, ne smeš se utruditi, Ador. Kaj ne, Helga, da se ne sme?« Dekle je pritrdilo. Sedela je v kotu sprejemnice in pletla. Adrijana in Ador sta se pravkar vrnila s sprehoda po vrtu. Mračilo se je že in on si je v tej motni svetlobi prvič upal iti ven brez naočnikov.

(Dalje.)